

PREZENTARE

LUCRARE METODICO-ȘTIINȚIFICĂ PENTRU OBTINEREA GRADULUI DIDACTIC I

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Ovidiu Ghidirmic

Candidat:

Pomană(Aprodu) Anamaria

MODALITĂȚI DE VALORIFICARE A

OPERELOR MARILOR CLASICI AI

LITERATURII ROMÂNE ÎN

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR-POVEȘTI ȘI

POVESTIRI LA ION CREANGĂ

PLANUL LUCRĂRII

Preambul

I. Literatură – artă a cuvântului

I.1. Importanța studierii limbii și literaturii române în învățământul primar

I.2. Motivația alegerii temei

I.3. Reflectarea temei în literatura de specialitate

II. Ion Creangă. Viața și opera

III. Arta povestirii

IV. Strategii narative și resurse expresive

V. Metodica valorificării educative a poveștilor și povestirilor lui Creangă

V.1. Particularități ale predării textului narativ

V.2. Implicații educative ale caracterizării personajelor

V.3. Valori moral-civice ale poveștilor și povestirilor

VI. Valorificarea experienței personale

VI. 1. Ipoteza cercetării. Obiectivele cercetării

VI.2. Metodologia cercetării

ANEXĂ

Concluzii și propuneri

Bibliografie

ARGUMENT

Din punct de vedere psihologic, vârsta școlară mică facilitează dobândirea de informații, formarea deprinderilor și abilităților.

Valorificarea conținutului lecțiilor sub aspect formativ-educativ este una din laturile prioritare ale reformei în învățământ.

Opera lui Creangă este accesibilă pentru copii, având în centrul ei chiar copilul și copilăria; celelalte personaje, din povești sau din povestiri, sunt “eroii din lumea satului cu defectele și calitățile lor”.

Copiii pot fi deprinși încă de mici cu tehnica textului narativ și a adoptării unei atitudini moral- civice față de faptele personajelor.

Micii școlari trebuie ajutați să aleagă, să decidă, să își exprime liberi ideile, într-un limbaj corect și coerent din punct de vedere lexical și gramatical.

Basmele, poveștile, povestirile trebuie prezentate și valorificate într-o paletă multiplă de metode și procedee didactice.

I.LTERATURA – ARTA A CUVÂNTULUI

I.1 Importanta studierii limbii și literaturii române în învățământul primar

În clasele I-IV limba și literatura română ocupă o pondere cu totul deosebită în Planul- cadru de învățământ, fiindu-i afectate aproximativ 38% din numărul de ore stabilit la toate cele 4 clase, ceea ce înseamnă că, în linii generale funcțiile și obiectivele ciclului primar se confundă chiar cu cele ale limbii române ca obiect de învățământ.

În al doilea rând, limba română la clasele mici asigură învățarea unora dintre instrumentele de bază ale activității intelectuale: cititul, scrisul, exprimarea corectă, care au implicații în întreaga evoluție viitoare a școlărilor.

I.2 Motivația alegerii temei

Am ales această temă pornind de la preocupările mai vechi de a forma la elevi deprinderi de muncă independentă, a le dezvolta imaginația, entuziasmul, a le forma o atitudine conștientă față de munca cu cartea, a căuta mijloace să le stimulez, să le dirijez efortul personal al acestora.

I.3 Reflectarea temei în literatura de specialitate

În studierea operelor literare, elevii iau cunoștință despre creațiile literare ale scriitorilor noștri clasici și actuali: M. Eminescu, I. Creangă, I.L. Caragiale, G. Coșbuc, M. Sadoveanu.

Clasicii condeiului românesc reușesc ca prin farmecul operelor lor să îndemne micul cititor la lectură, să-i îmbogățească vocabularul, să-i dezvolte imaginația, aceștia pornind pe urmele lui Nică în pitorescul Humulești, cunoscând poezia lui Eminescu, pornind pe urmele lui Alecsandri prin feericul Mircești sau urmând drumul Lizucăi prin Dumbrava Minunată.

Unul dintre principalele aspecte ale exprimării elevilor este vocabularul. Încă de la vârsta preșcolară copilul stăpânește sistemul limbii române pe care o vorbește, însă achiziționarea de noi cuvinte și folosirea lor corectă rămâne un deziderat permanent de-a lungul întregii vieți.

La sfârșitul clasei a IV-a elevii vor fi capabili:

- să stăpânească mecanismele: citirii corecte a cuvintelor și a propozițiilor, de citire curentă în ritm propriu corespunzător vorbirii fluente, de citire expresivă prin respectarea semnelor de punctuație, a pauzelor logice și folosirea accentelor, de citire conștientă;
- să precizeze sensul propriu și pe cel figurat al cuvintelor din textele studiate, utilizându-le în contexte noi;
- să povestească oral texte narative pe baza ideilor principale și să stăpânească tehnica redactării rezumatului și a povestirii.

II. ION CREANGĂ. VIAȚA ȘI OPERA

Ion Creangă s-a născut la Humulești, în ținutul Neamțului, la 10 iunie 1839 și a intrat în eternitate la 31 decembrie 1889, reprezentând între marii noștri clasici geniul povestirii.

Creangă a fost prietenul lui Eminescu, care i-a descoperit talentul și l-a introdus la "Junimea". Pentru forța și vigoarea talentului sau înnăscut de povestitor în "Viața și opera lui Creangă" 1938, Calinescu îl numea printr-o metaforă de o rară plasticitate "un bivol de geniu".

Creangă a fost preot și institutor. Din cauza încălcării canoanelor bisericesti a fost exclus din rândul clerului, apoi și din învățământ, unde a fost reprimat la intervenția lui Titu Maiorescu, pe atunci Ministrul Cultelor și Instrucțiunii.

Opera lui Creangă este relativ restrânsă. Creangă este autorul unor excelente manuale școlare "*Metoda nouă de scriere și citire*", "*Învățătorii copiilor*" ilustrate cu unele fabule și istorioare cu talc : "*Acul și barosul*", "*Inul și cămeșă*", "*Ursul pacalit de vulpe*", "*Poveste*", "*Povestea unui om lenes*".

Nuvele : "*Mos Nichifor Cotcariul*" nuvela de tip boccacian, de un umor meridional "capodopera de gasconerie fină" (Calinescu) și "*Popa Duhu*", precum și povestiri de inspirație istorică : "*Mos Ion Roata*", "*Ion Roata și Voda Cuza*".

J. Boutiere (1932) clasifică în "Viața și opera lui Creangă" "opera acestuia în 4 grupe:
a) Fabule animale : "*Capra cu trei iezi*", "*Punguța cu doi bani*"

b) Ciclul prostiei omenești (Danila Prepeleac, Prostia omenească)

c) Povestiri fantastice (Harap-Alb, Soacra cu trei nurori, Fata babei și fata moșului)

d) Povestiri religioase (Povestea lui Stan Patitul, Ivan Turbinca)

III.ARTA POVESTIRII

Arta narațiunii se conturează cu totul aparte în proza lui I. Creangă prin ritmul rapid al povestirii, fără digresiuni, sau descrieri suplimentare, prin dialogul dramatizat, prin umorul debordant realizat cu jovialitate și prin oralitatea stilului, toate acestea argumentând erudiția paremiologică.

Arta povestirii la Creangă nu este dominată numai de acțiune, ochiul lui surprinzând particularitățile cadrului în care acesta se desfășoară, iar auzul prinde cu exactitate schimbul de cuvinte dintre oameni(Harap-Alb).

Narațiunea la Creangă are un ritm mai rapid, el individualizează acțiunile și personajele, elimină explicațiile inutile, descrierile sau analizele.Cât privește fantasticul, acesta la Creangă este umanizat, Creangă construind tipuri diferențiate fizic și moral, tipuri a caror viață se desfășoară conform unor tipuri și obiceiuri țărănești.

La Creangă, dialogul contribuie la caracterizare, la individualizare, iar în ceea ce privește limbajul Creangă este mai precis și mai expresiv.

Adevărat este, însă că Ion Creangă nu este un descriptiv colorat, în felul lui Alecsandri. Peisajul este ca și inexistent în paginile lui. Abia dacă putem spicui în notațiile “Amintirilor” viziunea cetății Neamțului.”Descrierile” puține câte apar, trebuie considerate ca forme ale monologului prin care evident, se comunica despre oameni și locuri “interpretează lumea din care vine scriitorul”.

“Stau câteodată și-mi aduc aminte ce vremuri și ce oameni mai erau prin părțile noastre, pe când începusem și eu, Drăgăliță Doamne a mă ridica baietaș la casa părinților mei, în satul Humulești, sat mare și vesel împărțit în trei părți care se tot țin de una: Vatra satului, Delenii și Bejunii”

Lăsând la o parte aceste monologuri “lirice” ale naratorului, să le menționăm pe acelea care reprezintă o concluzie “colectivă” prin înțelepciune: “fiecare pasăre pe limba ei piere”, “mai aproape dinții decât parinții”, “mi-e milă de tine, dar de mine mi se rupe inima”, “ce-i scris omului în frunte-i pus”.(Intervenții paremiologice)

IV. STRATEGII NARATIVE ȘI RESURSE EXPRESIVE

Oralitatea stilului lui Ion Creangă este dată de impresia de spunere a întâmplărilor în fața unui public care ascultă și nu cititorilor. Modalități de realizare a oralității stilului:

- **dialogul:** "- Așa a fi, n-a fi așa, zise mama, vreau să-mi fac băietul popă, ce ai tu?" - Numaidecât popă, zise tata" ("Amintiri"); "- Parcă v-a ieșit un sfânt din gură, Luminate împărate, zise atunci Flămânzilă. (...) - Ia lăsați, măi, zise Octală, clipocind mereu din-gene";
- **folosirea dativului etic:** "cât mi ți-i gliganul", "mi ți-l înșfacă cu dinții de cap, zboară cu dânsul în înaltul ceriului și apoi, dându-i drumul de-acolo, se face Spânul până jos praf și pulbere";
- **exclamații, interogații, interjecții:** "- Ei, ei! Acu-i acu, mai, Nică!"; Măi, Păsărilă, iacătă-oi, ia!";
- **expresii onomatopice:** "și pupăza, zbrrr, pe o dugheană", "când sa pună mâna pe dânsul, zbrrr!";
- **imprecații, apostrofe:** " mânca-i-ar pământul să-i mănânce", "na! Așa trebuie să pățească cine calcă jurământul";
- **autoadresare:** " Apoi lasă-ți, băiete, satul cu tot farmecul frumuseților lui și pasă de te du în loc strein și așa depărtat, dacă te lasă pârdașnica de inimă!"
- **adresare directă:** " Și, după cum am cinstea să vă spun, ... ", "Ce-mi pasă mie? Eu sunt dator să spun povestea și să vă rog să ascultați";
- **diminutive:** "drăguță de trebușoară", "clăcușoară", "buzișoare"; formule specifice oralității: "toate ca toate", "vorba ceea", " de voie, de nevoie", "vorba unei babe";
- **proverbe și zicători:** "Golătatea înconjură, iar foamea dă de-a dreptul", "Cine . poate, oase roade, cine nu, nici carne moale";
- **versuri populare sau fraze ritmate:** "Plai fiecare pe la casa cui ne are, că mai bine-i pare", "Poate că acesta-i vestitul Octală, frate cu Orbilă, văr primar cu Chiorilă, nepot de soră cu Pândiiă, din sat de la Chitilă, peste drum de Nimeri lă", "La plăcinte, înainte/ Și la război înapoi";
- **cuvinte populare, regionalisme:** a foșgăi, a clămpăni, a găbui, a se trage la carte, a boncălui etc.

Umorul în proza lui Creangă este dat de starea permanentă de bună dispoziție a autorului, de jovialitatea, verva și plăcerea lui de a povesti pentru a stârni veselie "ascultătorilor". Absența satirei deosebește, în principal, umanismul lui Creangă de comicul lui Caragiale, povestitorul având o atitudine de înțelegere față de păcatele omenești, ba chiar făcând haz de necaz cu optimism și vitalitate, crezând într-o atare îndreptare a defectelor umane. Modalități de realizare a umorului:

- **exprimarea poznașă, mucalită**, într-o șiretenie a frazei la care este imposibil să nu te amuzi: "Si să nu credeți că nu mi-am ținut cuvântul de joi până mai apoi, pentru că așa am fost eu, răbdător și statornic la vorbă în felul meu;", "să trăiască trei zile cu cea de-alaltăieri";
- **combinații neașteptate de cuvinte**: "He, he! Bine ai venit nepurcele", "cinstită de holeră", "slăvit de leneș", "Tare mi-ești drag. Te-aș vâri în sân, dar nu încapi de urechi.";
- **caracterizări pitorești cu ajutorul cuvintelor familiare**: fetele sunt "zgâții", "drăcoase", iar băieții sunt "ticăiți", "mangosiți", "prost ăl ăi", "hojmalăi"; fata împăratului Roș este "o zgâtie de fată", "un drac, bucățică ruptă din tată său în picioare, ba încă și mai și";
- **vorbe de duh**: "Vorba ceea: un nebun aruncă o piatră în baltă și zece înțelepți n-o pot scoate"; Dă-i cu cinstea, să peară rușinea"; autopersiflarea, supraaprecierea: "Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face";
- **ironia**: "- Moșule, ie sama de ține bine telegarii ceia, să nu-i ieie vântul; că lașul ista-i mare și, Doamne ferește, să nu faci vro primejdie! ... ", "Doar unu-i împăratul Roș, vestit prin meleagurile aceste pentru bunătatea lui cea nepomenită și milostivirea lui cea neauzită";

V.METODICA VALORIFICĂRII EDUCATIVE A POVEȘTILOR SI POVESTIRILOR LUI CREANGĂ

V.1.Particularități ale predării textului narativ

În lecturile școlărilor mici o pondere însemnată o au textele cu caracter epic.Conținutul lor înfățișează fie aspecte din viața copiilor sau adulților, fie momente din trecutul sau prezentul patriei;basmele, poveștile și povestirile fac parte, de asemenea, din lecturile preferate ale școlărilor.Pentru toate metoda de predare rămâne aceeași: *lectura explicativă*.

În orice text, după o primă lectură, se stabilește că în textul respectiv se povestește ceva, apoi se pot adresa întrebările: cine povestește? cine săvârșește faptele?Copilul mărește conflictul dintre bine și rău cu sufletul la gură, fiind mereu alături de eroul preferat și bucurându-se sincer de succesul binelui.

V.2.Implicații educative ale caracterizării pesonajelor.

La ciclul primar comentariul asupra personajului este subordonat, în primul rând, scopului educativ.La această vârstă elevii caută modele pe care să le admire, să le respecte.

Personajul trebuie raportat mereu la unitatea si complexitatea întregului text.

Cel mai convingător mijloc de caracterizare a unui personaj:

-caracterizarea personajelor prin faptele acestora.

Creangă pune peste tot în opera sa observații asupra sufletului omenesc

- ◆ În “Soacra cu trei nurori” – exploatarea nu poate fi tolerată la infinit.
- ◆ În “Capra cu trei iezi” – mama grijulie, iezii neascultători, lupul viclean.
- ◆ În “Punguța cu doi bani” – cine se bucură de averea altuia o pierde și pe a sa.
- ◆ În “Povestea porcului” – urmările unui act necugetat în căsătorie, dar și triumful în iubire.
- ◆ În “Fata babei și fata moșului” – urmările hărniciei și consecințele lenei și lăcomiei.
- ◆ În “Povestea lui Stan-Pățitul” – cum se face dintr-o femeie bună una rea și cum trebuie adusă pe calea dreaptă cea din urmă.

-caracterizarea făcută direct de autor

-caracterizarea prin propria vorbire a pesonajelor

V.3.Valori moral-civice ale poveștilor și povestirilor

Se poate spune că nu există texte de citire sau de lectură, indiferent de genul și specia lor, în care să nu fie încorporate elemente ale educației morale, chiar și în ilustrațiile care se folosesc.

- ◆ “Fata babei și fata moșului” – dialog
- ◆ Jocul “Așa da! Așa nu!”
- ◆ Joc de rol – dramatizări
- ◆ Teatrul de păpuși și marionete

Interdisciplinaritate

- ◆ “Relațiile dintre oameni în cadrul grupului.Relatiile de rudenie.”- analogie “Fata babei fata moșului”
- ◆ Drepturile copilului – drepturi încălcate când fata moșului a fost alungată
  - drepturile încălcate când Moromete nu-și lăsa fiul să meargă la școală
- ◆ “Punguța cu doi bani” – bunătatea cocoșului

VI. VALORIFICAREA EXPERIENȚEI PERSONALE

VI.1. Ipoteza cercetării

Dacă în cadrul orei de Limba română se vor lucra intensiv poveștile lui Creangă, aplicând oră de oră teste formative și utilizând în mod creator lectura explicativă, se va îmbunătăți în mod real capacitatea de receptare activă a acestora.

Obiectivele cercetării :

- ◆ • evaluarea inițială a nivelului de cunoștințe, deprinderi, capacități ale elevilor la limba română, la începutul semestrului I;
- ◆ • selectarea unor metode și procedee active de predare-învățare în concordanță cu specificul obiectului de învățământ, cu profilul psihologic de vârstă al elevilor și cerințele programei;
- ◆ • aplicarea, în lecțiile de limba română, a metodelor și procedeelelor active, în strânsă legătură cu mijloacele de învățământ și forma de grupare a elevilor;
- ◆ • evaluarea finală a nivelului de cunoștințe, deprinderi, capacități ale elevilor la finalul experimentului psihopedagogic realizat.

*Metodologia cercetării: eşantioane, etape,
metode de cercetare*

◆ *Eşantioane:*

Clasa experimentală (a IV – a A) – 22 elevi

Clasa de control (a IV – a B) – 23 elevi

Etapele cercetării:

1. inițială, constatativă (septembrie – octombrie)
2. formativ - ameliorativă (octombrie – aprilie).
3. finală (mai)

Metode de cercetare:

-
- observația psihopedagogică,
  - convorbirea,
  - testele,
  - analiza produselor activității:
    - caiete de teme;
    - fișe de lectură;
    - fișe de evaluare;
    - creații literare;
    - compuneri după texte narative;
    - portofoliu.

Analiza, prelucrarea matematico-statistică și interpretarea rezultatelor

Etapa inițială, constatativă

Calificative obținute

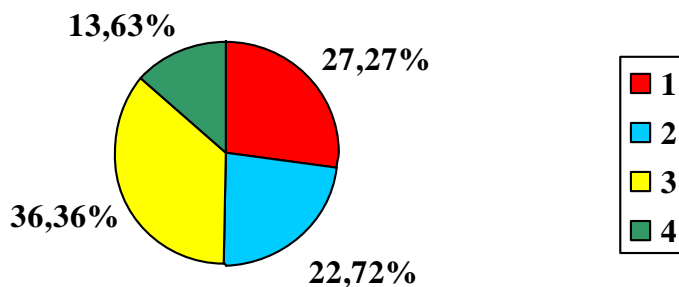
Număr de copii / procente				Calificativ
Clasa experimentală		Clasa de control		
6	27,27%	7	30,43%	F.B.
5	22,72%	7	30,43%	B.
8	36,36%	5	21,73%	S.
3	13,63%	4	17,39%	I.

Clasa	Nr. elevi	F.B.	B.	S.	I.	Punctaj maxim	Punctaj realizat	Realizat %
Experimentală	22	6	5	8	3	220	160	72,72%
De control	23	7	7	5	4	230	172	74,48%

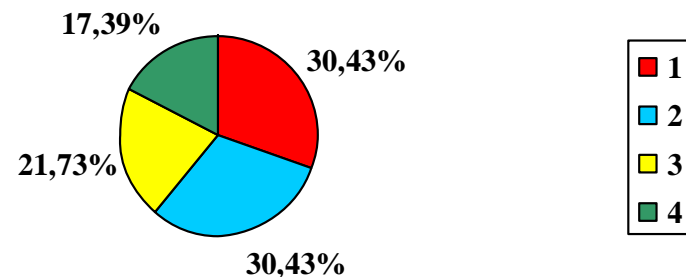
Analiza, prelucrarea matematico-statistică și interpretarea rezultatelor

DIAGRAMA AREOLARĂ

CLASA EXPERIMENTALĂ

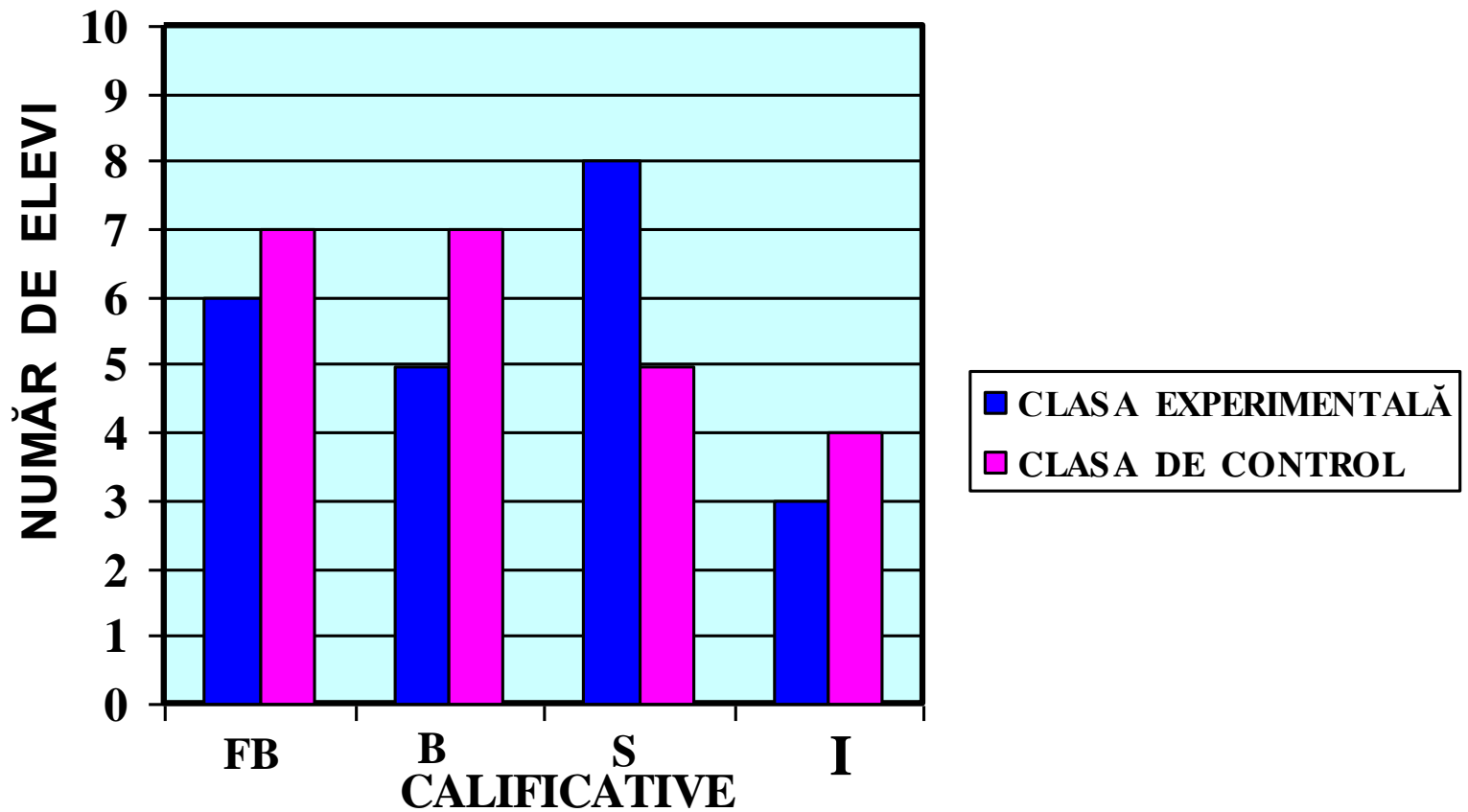

CLASA DE CONTROL

Analiza, prelucrarea matematico-statistică și interpretarea
rezultatelor

HISTOGRAMA

CONCLUZII

- ❖ În etapa inițială, constatativă a nivelului de cunoștințe literare ale elevilor celor două clase și aplicare a lor în situații practice, de evaluare, rezultatele au indicat nivele asemănătoare de pregătire, colectivele de elevi fiind omogene din acest punct de vedere, condiție esențială pentru dezvoltarea investigației propuse.
- ❖ Din prelucrarea datelor obținute în urma aplicării testului inițial reiese faptul că doar un procent de **72,72%** pentru clasa experimentală și **74,48 %** pentru clasa de control demonstau un nivel ridicat al cunoștințelor în ceea ce privește povestile lui Creangă și receptarea lor corespunzător obiectivelor de referință pentru clasa a IV – a.

Etapa formativ - ameliorativă

- În această etapă, la clasa de control lecțiile ce aveau ca subiect operele lui Creangă s-au desfășurat în mod obișnuit, iar la clasa experimentală s-a lucrat intens pe operele lui Creangă, s-a folosit în mod creator lectura explicativă și alte metode activ-participative, jocuri didactice, metode moderne care să asigure o receptare eficientă și un progres real al nivelului cunoștințelor.
- Am aplicat periodic teste de evaluare formativă, unde am propus elevilor itemi din toate categoriile prezentate la capitolul IV, ce solicită foarte mult gândirea creatoare și capacitatea elevilor de a analiza textul.
- Aceste teste și rezultatele lor mi-au permis cunoașterea imediată a erorilor, a dificultăților de receptare, îndreptarea și eliminarea lor din mers prin îmbunătățirea demersului metodic și a calității metodologiei aplicate.

Etapa finală

Calificative obținute

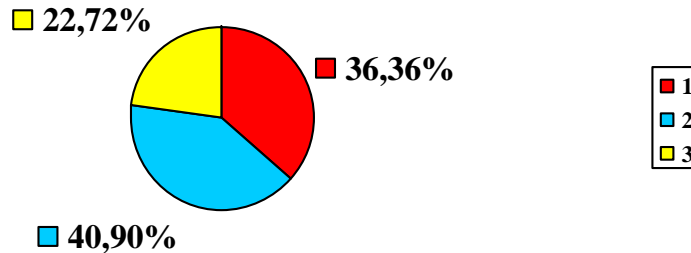
Clasa	Nr. elevi	Frecvența calificativelor				Punctaj maxim	Punctaj realizat	Realizat %
		FB	B	S	I			
Experi- mentală	22	8	9	5	-	220	182	82,72%
De control	23	7	10	5	1	230	184	80,00%

Număr de copii / procente				Calificative
Clasa experimentală		Clasa de control		
8	36,36%	7	30,43%	FB
9	40,90%	10	43,47%	B
5	22,72%	5	21,73%	S
		1	4,34%	I

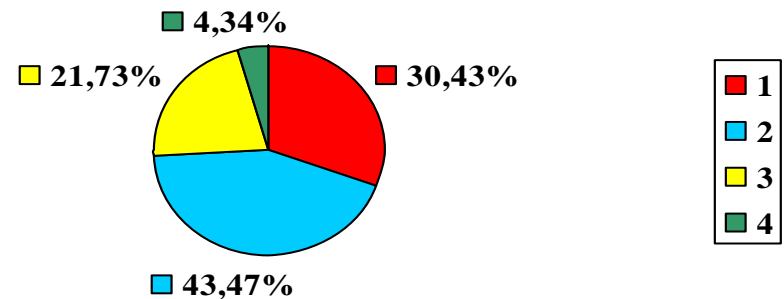
Analiza, prelucrarea matematico-statistică și interpretarea rezultatelor

DIAGRAMA AREOLARĂ

CLASA EXPERIMENTALĂ

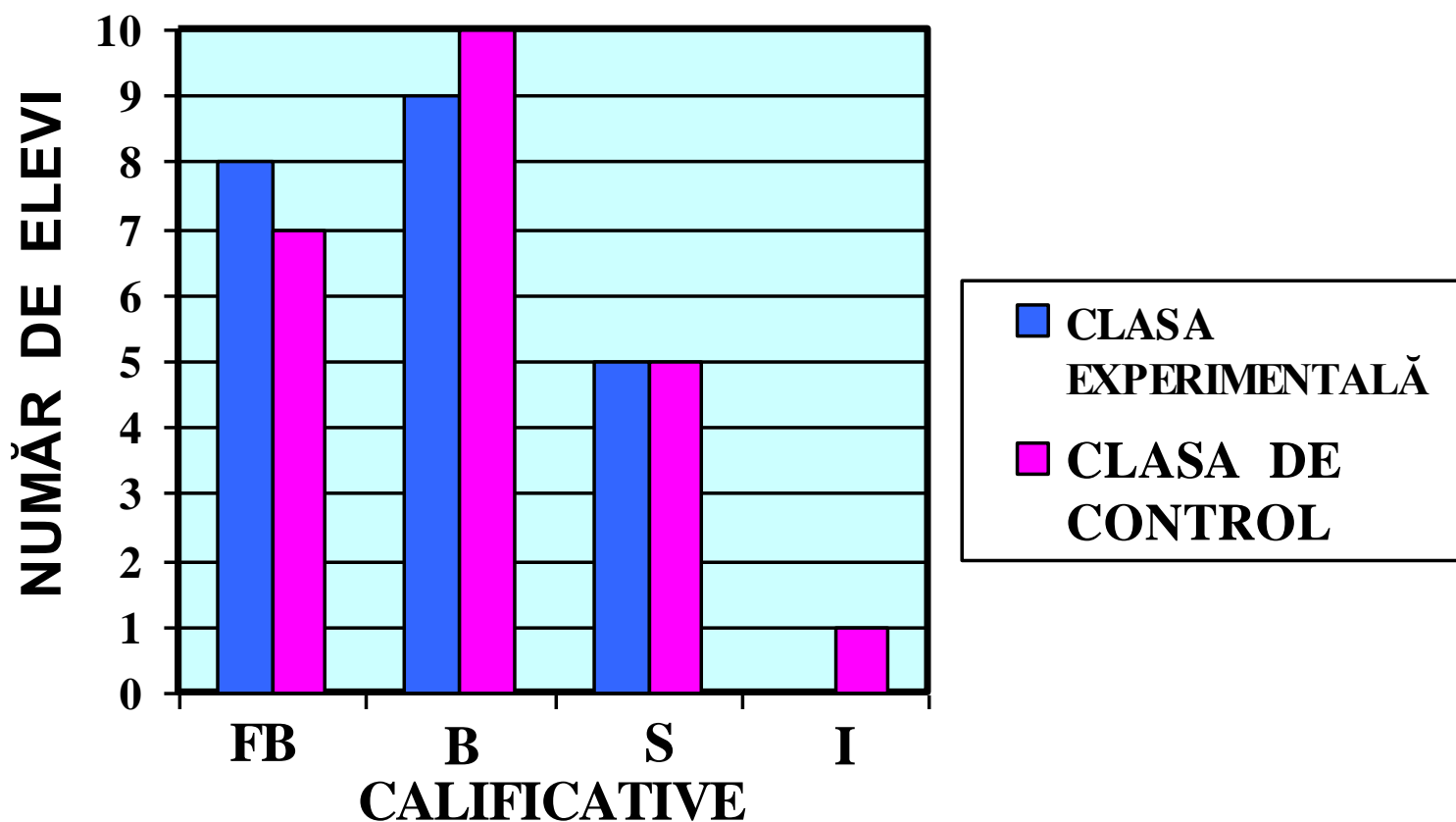

CLASA DE CONTROL

Analiza, prelucrarea matematico-statistică și interpretarea rezultatelor

HISTOGRAMA

CONCLUZII

- ◆ În etapa de evaluare finală a nivelului de dezvoltare a capacităților elevilor de receptare a operelor lui Creangă, rezultatele au indicat o creștere semnificativă la clasa experimentală.
- ◆ Din prelucrarea rezultatelor obținute la testul final se evidențiază un procent de realizare a itemilor de **82,72 %** pentru eșantionul experimental și , respectiv, **80,00%** pentru eșantionul de control.
- ◆ Se constată că performanțele elevilor clasei experimentale sunt superioare celor ale elevilor clasei de control, care, inițial aveau aproximativ același nivel de pregătire în ceea ce privește receptarea operelor lui Creangă.

Concluzii și propuneri

Opera lui Ion Creangă, în ansamblul său, rămâne izvor nesecat de cunoaștere și educație pentru copii.

Poveștile și poveștile se pot prezenta sub o diversitate de forme și pot fi valorificate prin: scenete, șezători, dramatizări, teatru de păpuși, compuneri libere etc.

Orice lecție de Limba română trebuie să cuprindă ca unități de evaluare: exerciții de vocabular, exerciții de imaginație și creativitate, exerciții specifice textului narativ, exerciții de semantică și semiotică, exerciții de loc de rol, exerciții de critică "pro" și "anti", analiza personajelor.

Sala de clasă, dar mai ales cabinetul de Limba română, trebuie să fie amenajate cu planșe, imagini, siluete, tablouri, jocuri didactice, truse de teatru de păpuși care pot să ajute elevii să se exprime mai ușor și să participe cu plăcere la lecții.

Conținutul programelor să fie cât mai aerisit și să punem accent pe deprinderi, structuri mentale și mai ales comportament.

Fiecare oră de curs, dar și activitate extracurriculară, să se desfășoare într-o manieră interdisciplinară și cu colaborarea mai multor factori educaționali.

Să se realizeze un "Ghid metodic" la nivelul Cercului pedagogic sau al Consfăturilor anuale ale cadrelor didactice din învățământul primar unde să se adune exemple concrete din experiența la clasă a învățătorilor, originale, care să împărtășească noutăți metodico - științifice pe tema "Strategii de educație a copilului prin artă și literatură".

Propun de asemenea ca numărul orelor extracurriculare să se mărească la capitolul: vizite la muzee, vizionarea de spectacole, filme pentru copii, teatre de păpuși, excursii (Casa din Humulești, Casa din Povești) etc.